

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY

ul. Głowackiego 28 , 10-448 OLSZTYN ☎ 089/522 79 00, fax. 522 79 01, e-mail: olwu@praca.gov.pl

ABSOLWENCI SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH NA WARMII I MAZURACH W 2007 ROKU

OLSZTYN SIERPIEŃ 2008

Przedruk w całości lub w części oraz wykorzystanie danych statystycznych w druku dozwolone jest wyłącznie z podaniem źródła.

**Opracował:
dr Alfred Czesła
socjolog**

**Wojewódzki Urząd Pracy
ul. Głowackiego 28
10 – 448 Olsztyn
tel. 089/5227936
fax. 089/5227901**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
I STAN I STRUKTURA SZKÓŁ ORAZ UCZNIOWIE PONADGIMNAZJALNI	5
II ABSOLWENCI WEDŁUG RODZAJU SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH	8
III ABSOLWENCI WEDŁUG ZAWODÓW I SPECJALNOŚCI	10
IV BEZROBOTNI ABSOLWENCI SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH	15
ZAKOŃCZENIE	20

WSTĘP

Bezrobocie, w tym zwłaszcza wśród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, to dziś najważniejszy dylemat społeczny. Jest ono dotkliwe przede wszystkim dla ludzi młodych, absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, którzy stojąc na progu kariery zawodowej zderzają się z brakiem możliwości zdobycia doświadczenia zawodowego i ograniczonymi perspektywami indywidualnego rozwoju.

Stąd bezrobotni absolwenci stają się podmiotem wielokierunkowych działań, mających na celu pomóc im w zdobyciu doświadczenia zawodowego, podnoszeniu kwalifikacji i dostosowywaniu ich do potrzeb rynku pracy, a także zaktywizowanie w zakresie efektywnego poszukiwania pracy i podejmowania własnej działalności gospodarczej. Powyższe cele realizowane są poprzez programy ogólnopolskie oraz lokalne, finansowane z Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Określając kierunki i natężenie zmian zachodzących w strukturze zawodowo - kwalifikacyjnej zamierza się zwiększyć efektywność organizowanych szkoleń i dostosowania ich kierunków do potrzeb pracodawców.

W tym aspekcie ogromnej wagi nabiera jakość nauczania, szczególnie praktycznego oraz stworzenie systemu kształcenia ustawicznego, szybko reagującego na zmieniające się potrzeby rynku pracy.

W rozwiązywaniu problemów bezrobocia powinny uczestniczyć zarówno władze terenowej administracji rządowej i samorządowej, szkoły ponadgimnazjalne, pracodawcy jak i sama młodzież zwiększając swoją mobilność i aktywność na rynku pracy.

Niniejsze opracowanie zawiera wyniki jakościowej analizy, II części raportu za 2007 rok monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, sporządzonej na podstawie rezultatów badań GUS oraz danych o uczniach z Systemu Informacji Oświatowej (SIO) MEN. W pracy tej korzystano z rocznych raportów znajdujących się w Powiatowych Urzędach Pracy Warmii i Mazur na stronie internetowej: <https://mz.praca.gov.pl>

Zaprezentowane studium stanowi materiał do szczegółowych analiz dotyczących sytuacji absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i ich perspektyw na lokalnym rynku pracy.

I. STAN, STRUKTURA I UCZNIOWIE SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

W roku szkolnym 2006/2007 województwo warmińsko – mazurskie liczyło 763 szkoły ponadgimnazjalne, czyli per saldo o 88 placówek oświatowych, tj. o jedną dziesiątą (10,3%) mniej niż w roku 2005/2006. W tej grupie jednostek edukacyjnych - **patrz tabela 1** - najliczniej reprezentowane są:

- **szkoły średnie zawodowe/technika** – 226 jednostek tj. jedna trzecia (29,5%) wszystkich placówek ponadgimnazjalnych - **spadek** o 90 techników, tj. o jedną trzecią (28,5%);
- **licea ogólnokształcące** – 203 szkoły, tj. blisko jedna trzecia (26,6%) wszystkich jednostek oświatowych – **spadek** o 12 szkół ogólnokształcących, tj. o 5,6%;
- **szkoły policealne** – 160 placówek, tj. 21,0% ogółu - **wzrost** o 11, szkół pomaturalnych, tj. o 7,4%;
- **zasadnicze szkoły zawodowe** – 99 jednostek, tj. 13,0% całości - **wzrost** o 11 szkół, tj. o 12,5%;
- **licea profilowane** – 66 placówek, tj. ponad jedna dziesiąta (11,1%) wszystkich – **spadek** o 8, tj. o 10,0%;
- **szkoły wyższe** – 9 uczelni, tj. 1,2% ogółu placówek nauczających. Od 2001 roku ich liczba utrzymuje się na niezmiennym poziomie.

Tabela 1. Liczba szkół ponadgimnazjalnych w latach szkolnych 2005/2006 – 2006/2007

Typ szkoły	Rok szkolny				Wzrost/spadek do 2005/2006	
	2005/2006		2006/2007		liczba	%
	liczba	%	liczba	%		
Zasadnicza szkoła zawodowa	88	10,3	99	13,0	+ 11	+ 12,5
Liceum ogólnokształcące	215	25,3	203	26,6	- 12	- 5,6
Liceum profilowane	74	8,7	66	8,7	- 8	- 11,0
Szkoła średnia zawodowa/Technikum	316	37,1	226	29,5	-90	-28,5
Szkoła policealna	149	17,5	160	21,0	+ 11	+ 7,4
Szkoła Wyższa	9	1,1	9	1,2	-	-
Razem	851	100	763	100	- 88	- 10,3

Źródło: Województwo Warmińsko-Mazurskie Urząd Statystyczny Olsztyn 2007 ISSN 1733-1102

W regionie wyraźną przewagę mają szkoły średnie zawodowe/technika i licea ogólnokształcące, w których odnotowano w 2006/2007 roku także największy spadek: w pierwszym przypadku aż o blisko jedną trzecią (28,5%), a w drugim, o 5,6%. W tym samym czasookresie doszło do zmniejszenia, o jedną dziesiątą (11,0%) liczby liceów profilowanych.

Przybyło nam zaś zasadniczych szkół zawodowych – o 12,5% i policealnych - o 7,4%.

W roku szkolnym 2006/2007 we wszystkich tych placówkach oświatowych, naukę pobiera łącznie **97 255 uczniów**, to jest o **5 426** osób, czyli o **5,3%** mniej niż w poprzednim czasookresie – **patrz tabela 2**. Jest to spowodowane sytuacją demograficzną w województwie.

Najwięcej uczniów, bo **34 829** osób, tj. ponad jedna trzecia (**35,8%**), kształciło się w liceach ogólnokształcących – o 684 osoby (2,0%) mniej niż w roku szkolnym 2005/2006.

W szkołach średnich zawodowych/technikach naukę pobierało **32 233** osoby, tj. także ponad jedna trzecia (**33,1%**) – o 2 660 osób (**7,6%**) mniej niż w poprzednim czasookresie.

Do szkół policealnych uczęszczało **12 238** uczniów, tj. ponad jedna dziesiąta (**12,6%**) – o **238** osób (**2,0%**) mniej niż rok temu.

W zasadniczych szkołach zawodowych było 10 653 uczniów, tj. ponad jedna dziesiąta (**11,0%**) – **zaledwie o 8 osób (0,1%)** więcej niż w poprzednim czasookresie.

W liceach profilowanych przebywało 7 302 uczniów (**7,5%**) – o 1 852 osoby, tj. o jedna piątą (**20,2%**) mniej niż w roku szkolnym 2005/06.

Tabela 2. Liczba uczniów w latach szkolnych 2005/2006 – 2006/2007

Rok szkolny	Typ szkoły					Razem
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Liceum Ogólnokształcące	Liceum Profilowane	Szkoła Średnia Zawodowa Technikum	Szkoła Policealna	
2005/06	10 645	35 513	9 154	34 893	12 476	102 681
2006/07	10 653	34 829	7 302	32 233	12 238	97 255
Udział uczniów w %	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Liceum Ogólnokształcące	Liceum Profilowane	Szkoła Średnia Zawodowa Technikum	Szkoła Policealna	Razem
2005/06	10,4	34,5	8,9	34,0	12,2	100
2006/07	11,0	35,8	7,5	33,1	12,6	100

Źródło: Województwo Warmińsko-Mazurskie Urząd Statystyczny Olsztyn 2007 ISSN 1733-1102

W stosunku do poprzedniego roku szkolnego znacząco **maleje** liczba uczniów kształcących się w liceach profilowanych (o 20,2%) i średnich szkołach zawodowych/technikach (o 7,6%). **Mniej jest też osób** pobierających naukę w liceach ogólnokształcących (o 2,0%) i szkołach policealnych (o 2,0%).

Jedynie w zasadniczych szkołach zawodowych, w stosunku do poprzedniego czasookresu, nastąpił, nieznaczny, bo **o 0,1%, wzrost** liczby uczniów.

W roku akademickim 2006/2007 w województwie warmińsko – mazurskim funkcjonowało 9 uczelni wyższych, w których kształciło się 60 177 osób, tj. o 1 266 studentów czyli o 2,1% mniej niż w poprzednim czasookresie. W ogólnej liczbie osób studiujących najwięcej stanowili studenci dzienni – 52,7%, natomiast studenci wieczorowi i zaoczeni 47,3%. Blisko trzy piąte (59,2%) wszystkich studiujących zdobywa wiedzę na Uniwersytecie Warmińsko- Mazurskim w Olsztynie.

II. ABSOLWENCI WEDŁUG RODZAJU SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

W roku szkolnym 2006/2007 mury szkół ponadgimnazjalnych opuściło łącznie 43 043 absolwentów, to jest o 2 250 osób, czyli o 5,0% mniej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego – **patrz tabela 3.**

Tabela 3. Liczba absolwentów w latach szkolnych 2005/2006 – 2006/2007

Rok szkolny	Typ szkoły						Razem
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Liceum Ogólnokształcące	Liceum Profilowane	Szkoła Średnia Zawodowa Technikum	Szkoła Policealna	Szkoła Wyższa	
2005/06	3 310	11 433	3 028	11 176	3 873	12 473	45 293
2006/07	3 323	11 277	2 801	8 650	4 253	12 739	43 043
Udział absolwentów w %	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Liceum Ogólnokształcące	Liceum Profilowane	Szkoła Średnia Zawodowa-Technikum	Szkoła Policealna	Szkoła Wyższa	Razem
2005/06	7,3	25,2	6,7	24,7	8,6	27,5	100
2006/07	7,7	26,2	6,5	20,1	9,9	29,6	100

Źródło: Województwo Warmińsko-Mazurskie Urząd Statystyczny Olsztyn 2007 ISSN 1733-1102

Największą zbiorowość stanowią absolwenci szkół wyższych – **12 739** osób, tj. jedną trzecią (**29,6%**) ogółu. W odniesieniu do roku akademickiego 2005/2006 liczba absolwentów szkół wyższych **wzrosła o 266** osób, tj. **o 2,1%**.

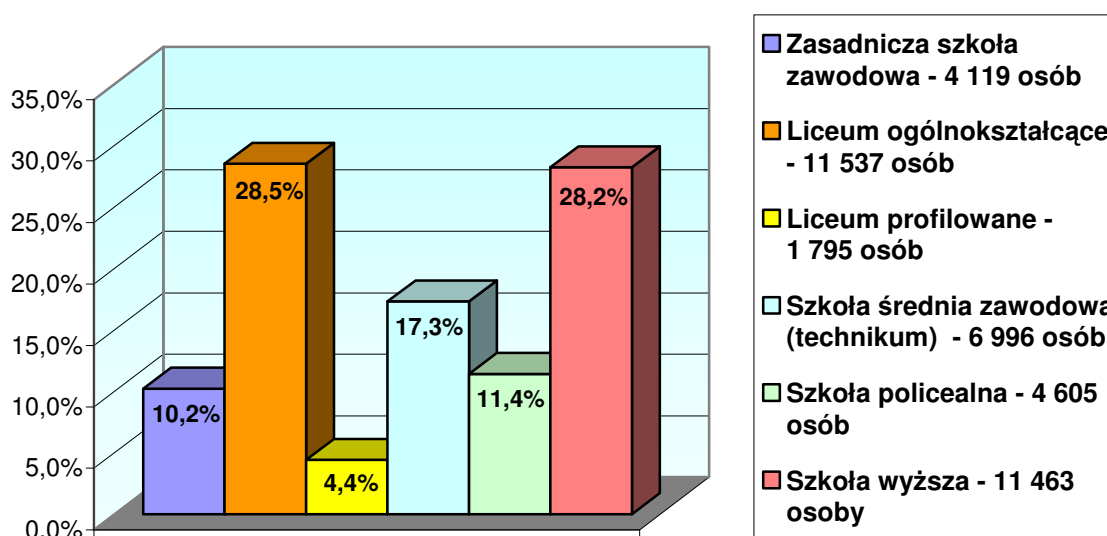
Drugą grupą pod względem liczebności tworzą absolwenci liceów ogólnokształcących – **11 277** osób, tj. ponad jedną piątą (**26,2%**) ogółu. W stosunku do poprzedniego czasookresu liczba absolwentów liceów ogólnokształcących **spadła o 156** osób, tj. **o 1,4%**.

Trzecie miejsce, z liczbą absolwentów **8 650** osób, tj. jedną piątą (**20,1%**) ogółu przypadło szkołom średnim zawodowym/technikom. W populacji tej, w stosunku do poprzedniego czasookresu, liczba absolwentów **spadła o 2 526** osób, czyli aż o ponad jedną piątą (**22,6%**).

W szkołach policealnych było **4 253** absolwentów. To o **380** osób, czyli o blisko jedną dziesiątą (**9,8%**) **więcej** niż w tym samym okresie ubiegłego roku.

Najmniej liczną grupą stanowili absolwenci: liceum profilowanego – 2 801 osób - **spadek** o 227 osób, tj. o 7,5%; zasadniczych szkół zawodowych – 3 323 osoby – **wzrost** o 13 osób, tj. o 0,5%.

Wykres 1. Przewidywani absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w 2008r.

Źródło: Czesła A., *Zawody deficytowe i nadwyżkowe na Warmii i Mazurach WUP Olsztyn 2008r.*

Przewiduje się – **patrz wykres 1** - iż w roku szkolnym 2007/2008 mury szkół ponadgimnazjalnych opuści łącznie 40 515 absolwentów, tj. o 2 528 osób czyli o 5,9% mniej niż w roku szkolnym 2006/2007. Największą zbiorowość stanowić będą absolwenci liceów ogólnokształcących – 11 537 osób, czyli blisko jedną trzecią (28,5%) ogółu. W stosunku do poprzedniego czasookresu w populacji tej przewiduje się **wzrost** o 260 absolwentów, tj. o 2,3%.

Kolejną pozycją przypada absolwentom szkół wyższych, których ma być 11 463 osoby, tj. blisko jedna trzecia (28,2%) wszystkich. W zbiorowości tej planuje się ich **spadek** aż o jedną dziesiątą (10,0%), czyli o 1 276 osób.

Na trzecim miejscu uplasowali się absolwenci szkół średnich zawodowych/techników, gdzie ich liczba wynosić będzie 6 996 osób, tj. 17,3% całej populacji. Absolwentów tych szkół będzie **mniej** aż o jedną piątą (19,1%) czyli o 1 654 osoby.

Najmniej liczną grupą tworzyć będą absolwenci szkół profilowanych. Stanowią oni mają 4,4% ogółu, czyli 1 795 osób. W odniesieniu do poprzedniego czasookresu będzie ich **mniej** aż o ponad jedną trzecią (35,9%) czyli o 1 006 osób.

Młodzi ludzie coraz częściej inwestują w swoje wykształcenie zawodowe, mając świadomość, iż daje ono im większe możliwości w znalezieniu pracy. Konsekwencją tego zjawiska jest przewidywana duża liczba absolwentów szkół wyższych, policealnych i zawodowych.

III ABSOLWENCI SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH WEDŁUG ZAWODÓW

Z danych o uczniach z Systemu Informacji oświatowej (SIO) MEN województwa warmińsko-mazurskiego wynika, iż w rankingu 100 dominujących zawodów, największą grupę, bo liczącą 11 537 osób, czyli ponad dwie piąte (41,5%) wśród szkół ponadgimnazjalnych, stanowią uczniowie liceów ogólnokształcących. Ich liczba w 2008 roku **wzrosła** o 294 osoby, tj. o 2,6%. Są to szkoły, które z roku na rok wypuszczają na rynek pracy ludzi młodych bez zawodu – **patrz tabela 4**.

Tabela 4. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych według zawodów i specjalności

Lp.	Nazwa zawodu	Absolwenci w 2007 r.	Przewidywani absolwenci w 2008 r.	Wskaźnik przewidywanych absolwentów (4):(3) w %
1	2	3	4	5
1	Bez zawodu – absolwenci LO	11 243	11 537	1,03
2	Pedagog	2 462	2 205	0,90
3	Specjalista administracji publicznej	2 290	1 888	0,82
4	Asystent ekonomiczny	1 204	1 257	1,04
5	Sprzedawca	666	945	1,42
6	Ekonomista	1 019	855	0,84
7	Kucharz małej gastronomii	535	787	1,47
8	Organizator usług hotelarskich	522	670	1,28
9	Socjolog	885	556	0,63
10	Mechanik pojazdów samochodowych	460	531	1,15
11	Politolog	564	526	0,93
12	Technik mechanik	411	487	1,18
13	Informatyk	242	468	1,93
14	Stolarz	298	395	1,19
15	Nauczyciel akademicki – nauki prawne	672	390	0,58
16	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	312	378	1,21
17	Inżynier rolnictwa	369	370	1,00
18	Filolog – filologia polska	415	363	0,87
19	Handlowiec	442	362	0,82
20	Inżynier technologii żywności	226	340	1,50
21	Inżynier geodeta/kataster	225	320	1,42
22	Inżynier budownictwa	257	320	1,25
23	Specjalista do spraw marketingu i handlu	274	299	1,09
24	Organizator agrobiznesu	234	273	1,17
25	Specjalista ochrony środowiska	38	256	6,74
26	Specjalista ds. ekonomicznych i zarządzania	247	238	0,96

27	Muzyk	196	218	1,11
28	Technik informatyk	218	218	1,00
29	Organizator usług gastronomicznych	234	217	0,93
30	Elektromechanik pojazdów samochodowych	110	212	1,93
31	Dziennikarz	243	207	0,85
32	Matematyk	177	200	1,13
33	Fryzjer	118	182	1,54
34	Inżynier zootechniki	180	179	0,99
35	Inżynier mechanik	134	167	1,25
36	Piekarz	171	162	0,95
37	Cukiernik	111	158	1,42
38	Technik budownictwa	124	156	1,26
39	Nauczyciel języka obcego	216	152	0,70
40	Technik elektryk	156	151	0,97
41	Biolog	157	146	0,93
42	Technik elektronik	152	145	0,95
43	Lekarz weterynarii	144	140	0,97
44	Kucharz	98	135	1,38
45	Technik architektury krajobrazu	24	125	5,21
46	Technik mechatronik	45	125	2,78
47	Technik technologii drewna	104	109	1,05
48	Nauczyciel informatyki	197	109	0,55
49	Murarz	67	98	1,46
50	Monter instalacji gazowych	32	92	2,88
51	Technik technologii żywności – cukrownictwo	92	92	1,00
52	Nauczyciel akademicki-nauki teologiczne	177	91	0,51
53	Pielęgniarka	196	90	0,46
54	Historyk	91	86	0,95
55	Technik rolnik	78	82	1,05
56	Nauczyciel języka obcego	51	80	1,57
57	Ślusarz	69	78	1,13
58	Filozof	36	75	2,08
59	Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej	48	69	1,44
60	Nauczyciel przedmiotów zawodowych artystycznych	61	69	1,13
61	Inżynier rybactwa	43	68	1,58
62	Technik leśnik	81	68	0,84
63	Masażysta	73	65	0,89
64	Technik farmaceutyczny	45	64	1,42
65	Architekt krajobrazu	46	64	1,39
66	Inżynier ogrodnictwa	61	62	1,02
67	Mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych	98	57	0,58
68	Technik telekomunikacji	62	56	0,90

69	Biotechnolog	57	54	0,95
70	Technik logistik	3	51	17,0
71	Monter maszyn i urządzeń przemysłowych	27	51	1,89
72	Inżynier mechanik – technologia mechaniczna	55	51	0,93
73	Tokarz	44	47	1,07
74	Plastyk	47	45	0,96
75	Ratownik medyczny	48	44	0,92
76	Elektromonter instalacji elektrycznych	39	43	1,10
77	Technik ochrony środowiska	39	40	1,03
78	Kucharz małej gastronomii	9	39	4,33
79	Tapicer	34	39	1,15
80	Technik mechanizacji rolnictwa	53	35	0,66
81	Rzeźnik wędliniarz	35	33	0,94
82	Operator urządzeń do produkcji chemikaliów nieorganicznych	0	32	MAX
83	Betoniarz zbrojarz	0	32	MAX
84	Pracownik administracyjny	57	29	0,51
85	Urbanista	30	28	0,93
86	Krawiec	24	26	1,08
87	Technik technologii szkła	21	24	1,14
88	Kosmetyczka	23	23	1,00
89	Technik rybactwa śródlądowego	11	21	1,91
90	Agent reklamowy	19	21	1,11
91	Lakiernik samochodowy	10	20	2,00
92	Organizator obsługi turystycznej]	42	20	0,48
93	Kelner	49	17	0,35
94	Inżynier inżynierii chemicznej	19	15	0,79
95	Błacharz samochodowy	12	13	1,08
96	Malarz – tapeciarnik	21	5	0,24
97	Technik inżynierii środowiska i melioracji	22	0	0,00
98	Technik fizjoterapii	24	0	0,00
99	Filolog – filologia obcojęzyczna	60	0	0,00
100	Specjalista zastosowań informatyki	125	0	0,00

Źródło: Czesła A., Zawody deficytowe i nadwyżkowe na Warmii i Mazurach WUP Olsztyn 2008r.

Na drugim miejscu znaleźli się absolwenci szkół wyższych, z czego najliczniej reprezentowani będą:

- 1/. pedagodzy – 2 205 osób, tj, 17,3% ogółu absolwentów szkół wyższych. Ich liczba **zmaleje** o 257 osób, czyli o jedną dziesiątą (10,4%);
- 2/. specjaliści administracji publicznej – 1 888 osób, tj. 14,8% populacji. Ich liczba **zmaleje** o 402 osoby, czyli o 17,6%;

- 3/. ekonomiści – 855 osób, tj.6,7%. Ich liczba **zmaleje** o 164 osoby, tj. o 16,1%;
- 4/. socjolodzy – 556 osób, tj.4,4%. Ich liczba **zmaleje** o 329 osób, czyli o **37,2%**;
- 5/. politolodzy – 526 osób, tj.4,1%. Ich liczba **zmaleje** o 38 osób, czyli o 6,7%;
- 6/. informatycy – 468 osób, tj.3,7%. Ich liczba **wzrośnie** o 226 osób, czyli o **93,4%**;
- 7/. inżynierowie rolnictwa – 370 osób, tj. 2,9%. Ich liczba **nie ulegnie zmianie**;
- 8/. inżynierowie technologii żywności – 340 osób, tj. 2,7%.Ich liczba **wzrośnie** o 114 osób, czyli aż o **98,2%**;
- 9/. inżynierowie geodeci/kataster – 320 osób, tj. 2,5%.Ich liczba **wzrośnie** o 95 osób, czyli o **42,2%**;
- 10/. inżynierowie budownictwa – 320 osób, tj. 2,5%. Ich liczba **wzrośnie** o 63 osoby, czyli o 24,5%.

W dalszej kolejności uplasowali się absolwenci z grupy zawodowej technicy i inny średni personel, w tym najliczniejszą populację stanowić będą:

- 1/. technicy ekonomiści – 1 257 osób, tj. 4,5% ogółu absolwentów szkół ponadgimnazjalnych. Ich liczba **wzrośnie** o 53 osoby, czyli o 4,4%;
- 2/. organizatorzy usług hotelarskich – 670 osób, tj. 2,4%. Ich liczba **wzrośnie** o 148 osób, czyli o ponad jedną piątą (22,1%);
- 3/. technicy mechanicy – 487 osób, tj. 1,8%. Ich liczba **wzrośnie** o 76 osób, czyli o blisko jedną piątą (18,5%);
- 4/. technicy żywienia i gospodarstwa domowego – 378 osób, tj. 1,4%. Ich liczba **wzrośnie** o 66 osób, czyli o ponad jedną piątą (21,2%);
- 5/. technicy handlowcy – 362 osoby, tj. 1,3%. Ich liczba **zmaleje** o 80 osób, czyli o blisko jedną piątą (18,1%);
- 6/. organizatorzy agrobiznesu – 273 osoby, tj. 1,0%. Ich liczba **wzrośnie** o 39 osób, czyli o 16,7%;
- 7/. organizatorzy usług gastronomicznych – 217 osób, tj. 0,8%. Ich liczba **zmaleje** o 17 osób, czyli o 7,3%;
- 8/. muzycy – 218 osób, tj. 0,8%. Ich liczba **wzrośnie** o 22 osoby, czyli o ponad jedną dziesiątą (11,2%);
- 9/. technicy budownictwa – 156 osób, tj. 0,6%. Ich liczba **wzrośnie** o 32 osoby,
- 10/. technicy mechatronicy – 125 osób, tj. 0,5%. Ich liczba **wzrośnie** o 80 osób, czyli aż o ponad trzy czwarte (77,8%);

W grupie zawodów pracownicy usług osobistych przeważać będą:

- 1/. kucharze – 960 osób, tj. 3,5%. Ich Liczba **wzrośnie** o 283 osoby, czyli o ponad
- 2/. sprzedawcy – 945 absolwentów, tj. 3,4%. Ich liczba **wzrośnie** o 179 osób, czyli o ponad jedną piątą (23,4%);
dwie piąte (41,8%);
- 3/. fryzjerzy – 182 osoby, tj. 0,7%. Ich liczba **wzrośnie** o 64 osoby, czyli o ponad połowę (54,2%);

Wśród absolwentów o zawodach robotniczych i rzemieślniczych przeważać będą:

- 1/. mechanicy pojazdów samochodowych – 531 osób, tj. 2,0%. Ich liczba **wzrośnie** o 41 osób, czyli o 8,4%;
- 2/. stolarze – 395 osób, tj. 1,4%. Ich liczba **wzrośnie** o 62 osoby, czyli o blisko jedną piątą (18,6%);
- 3/. elektromechanicy pojazdów samochodowych – 212 osób, tj. 0,8%. Ich liczba **wzrośnie** o 102 osoby, czyli aż o 92,7%;
- 4/. piekarze – 162 osoby, tj. 0,6%. Ich liczba **zmaleje** o 9 osób, czyli o 5,3%;
- 5/. cukiernicy – 158 osób, tj. 0,6%. Ich liczba **wzrośnie** o 47 osób, czyli o ponad dwie piąte (42,3%);
- 6/. murarze – 98 osób, tj. 0,4%. Ich liczba **wzrośnie** o 22 osoby, czyli o blisko jedną trzecią (28,9%);
- 7/. monterzy instalacji gazowych – 92 osoby, tj. 0,3%. Ich liczba **wzrośnie** o 60 osób, czyli aż o 187,5%;
- 8/. ślusarze – 78 osób, tj. 0,3%. Ich liczba **wzrośnie** o 9 osób, czyli o ponad jedną dziesiątą (13,1%);
- 9/. mechanicy pojazdów i maszyn rolniczych – 57 osób, tj. 0,2%. Ich liczba **zmaleje** o 41 osób, czyli o ponad dwie piąte (41,8%);
- 10/. tokarze -47 osób, tj. 0,2%. Ich liczba **wzrośnie** o 3 osoby, czyli o 6,8%.

Ranking potwierdza dużą popularność wśród uczącej się młodzieży ponadgimnazjalnej zawodów z grupy specjalści, do której to grupy zaliczają się zawody z wykształceniem wyższym. Na drugim miejscu znalazły się zawody wymagające wykształcenia średniego. Nikła jest obecność w rankingu zawodów z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Nie sprawdziła się idea szkół profilowanych.

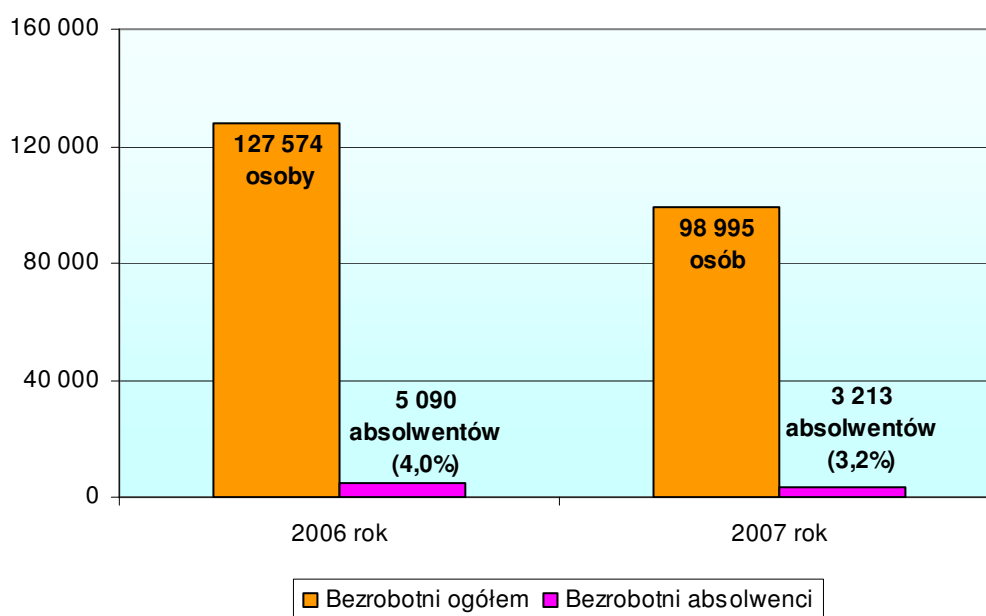
IV. BEZROBOTNI ABSOLWENCI SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

W 2007 roku w rejestrach powiatowych urzędów pracy – **patrz wykres 2** - pozostawało 3 213 osób znajdujących się w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, co stanowiło 3,2% ogółu bezrobotnych w regionie. Jest to o 1 877 osób, czyli aż o blisko dwie piąte (36,9%) mniej niż w analogicznym czasookresie.

Bezrobotni absolwenci stanowią 7,1% wszystkich absolwentów w roku szkolnym 2006/2007. W tym ponad: jedną czwartą (26,9%) tworzą bezrobotni absolwenci liceów ogólnokształcących; 4,5% asystenci ekonomiczni i 3,1% sprzedawcy.

Wśród bezrobotnych absolwentów było 2 109 kobiet, co stanowi 65,6% ogółu bezrobotnych absolwentów i 3,6% ogółu zarejestrowanych kobiet w województwie. W odniesieniu do poprzedniego czasookresu liczba bezrobotnych absolwentek zmniejszyła się aż o 1 185 kobiet, tj. o ponad jedną trzecią (36,0%).

Wykres 2: Udział bezrobotnych absolwentów do ogólnej liczby bezrobotnych

Źródło: Czesła A., *Zawody deficytowe i nadwyżkowe na Warmii i Mazurach* WUP Olsztyn 2008r.

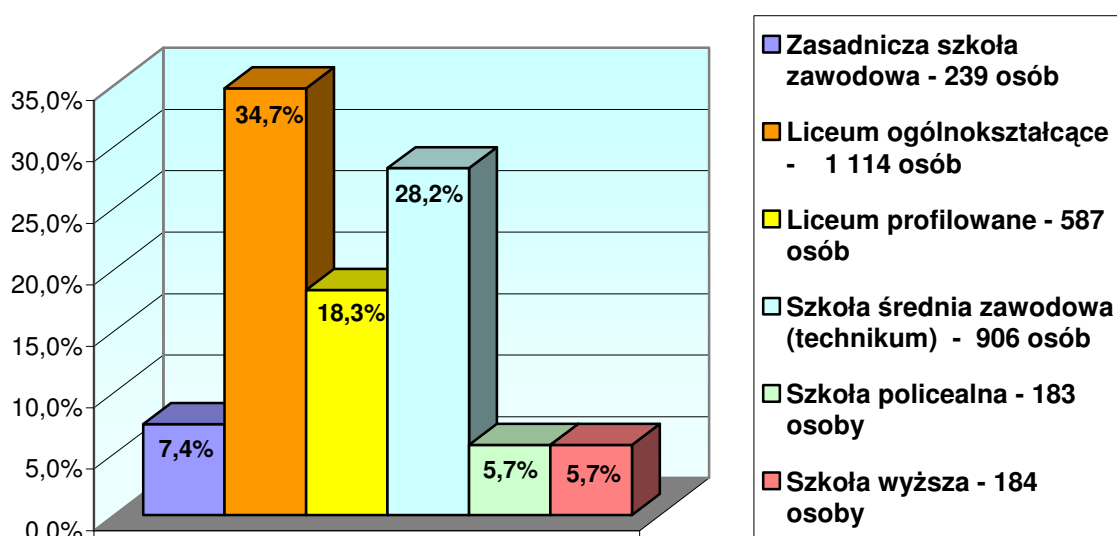
Z przeprowadzonej analizy wynika – **patrz wykres 3** - iż najwięcej bezrobotnych absolwentów wywodzi się z liceów ogólnokształcących – 1 114 osób, czyli ponad jedna trzecia (34,7%) wszystkich kończących szkoły. Są to szkoły, które wypuszczają na rynek pracy przede wszystkim młodych bez zawodu.

Drugą najliczniejszą grupę bezrobotnych absolwentów – 906 osób, czyli blisko jedna trzecia (28,2%) ogółu, wypuszczają szkoły średnie zawodowe/technika.

Na trzecim miejscu uplasowali się bezrobotni absolwenci liceów profilowanych – 587 osób, czyli blisko jedna piąta (18,3%) całej populacji.

Najmniej bezrobotnych absolwentów wypuszczają szkoły wyższe (5,7%), policealne (5,7%) i zasadnicze zawodowe (7,4%).

Wykres 3. Bezrobotni absolwenci według rodzaju szkół ponadgimnazjalnych w 2007r.

Źródło: Czesła A., *Zawody deficytowe i nadwyżkowe na Warmii i Mazurach WUP Olsztyn 2008r.*

Dominujący udział w grupie bezrobotnych absolwentów, mają osoby (853) po ukończeniu liceum ogólnokształcącym, którzy stanowią ponad jedną czwartą (26,9%) ogółu – **patrz tabela 5.**

Kolejne miejsca na liście bezrobotnych absolwentów zajmują:

- asystent ekonomiczny - 144 osoby, tj. 4,5%;
- sprzedawca - 99 osób, tj. 3,1%;
- kucharz małej gastronomii - 54 osoby, tj. 1,7%;
- organizator usług hotelarskich - 44 osoby, tj. 1,4%;
- mechanik pojazdów samochodowych - 41 osób, tj. 1,3%;
- pedagog - 35 osób, tj. 1,1%;
- handlowiec - 30 osób, tj. 1,0%;
- technik żywienia i gospodarstwa domowego - 28 osób, tj. 0,9%;
- specjalista administracji publicznej - 24 osoby, tj. 0,7%;

Tabela 5. Ranking bezrobotnych absolwentów według 40 zawodów i specjalności

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni absolwenci 31.XII. 2007 r.	Odsetek do ogółu bezrobotnych absolwentów w (%)
1	000000	Bez zawodu – absolwent po L.O.	853	26,9
2	341902	Asystent ekonomiczny	144	4,5
3	522107	Sprzedawca	99	3,1
4	512202	Kucharz małej gastronomii	54	1,7
5	341404	Organizator usług hotelarskich	44	1,4
6	723106	Mechanik pojazdów samochodowych	41	1,3
7	244104	Pedagog	35	1,1
8	321402	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	32	1,0
9	341501	Handlowiec	30	1,0
10	247901	Specjalista administracji publicznej	24	0,7
11	341403	Organizator usług gastronomicznych	23	0,7
12	341903	Organizator agrobiznesu	20	0,6
13	741201	Cukiernik	19	0,6
14	311502	Technik mechanik	19	0,6
15	343101	Pracownik administracyjny	17	0,5
16	322401	Masażysta	16	0,5
17	741203	Piekarz	16	0,5
18	742204	Stolarz	16	0,5
19	311204	Technik budownictwa	15	0,5
20	312102	Technik informatyk	15	0,5
21	241102	Ekonomista	14	0,4
22	311503	Technik mechanizacji rolnictwa	11	0,3
23	311302	Technik elektryk	11	0,3
24	233108	Nauczyciel nauczania początkowego	7	0,2
25	247902	Specjalista do spraw integracji europejskiej	6	0,2
26	311914	Technik technologii szkła	6	0,2
27	311209	Technik ochrony środowiska	6	0,2
28	321206	Technik ogrodnik	6	0,2
29	211022	Biolog	6	0,2
30	514102	Fryzjer	6	0,2
31	241912	Specjalista do spraw marketingu i handlu	6	0,2
32	244204	Politolog	6	0,2
33	321206	Technik ogrodnik	5	0,2
34	828105	Monter maszyn i urządzeń przemysłowych	5	0,2
35	321301	Technik technologii żywności – cukrownictwo	5	0,2
36	244105	Socjolog	5	0,2
37	321208	Technik rolnik	5	0,2
38	244303	Filolog – filologia polska	5	0,2
39	214210	Inżynier inżynierii środowiska	5	0,2
40	828105	Monter maszyn i urządzeń przemysłowych	5	0,2

Z analizy danych uzyskanych z powiatowych urzędów pracy wynika, iż w 2008 roku w najgorszej sytuacji na warmińsko-mazurskim rynku pracy będą absolwenci liceów ogólnokształcących, których liczba wyniesie 11 537 osób, tj. ponad dwie piąte (41,5%) ogółu absolwentów szkół ponadgimnazjalnych.

W utrudnionej sytuacji znajdują się też absolwenci szkół wyższych, w tym m.in. pedagodzy, specjaliści administracji publicznej, ekonomiści, socjolodzy, politolodzy, nauczyciele religii i historii, prawnicy, inżynierowie technologii żywności, inżynierowie rolnictwa.

Nie łatwo będą mieli na rynku pracy tacy absolwenci średnich szkół zawodowych/techników jak m.in.: technicy ekonomiści, organizatorzy usług hotelarskich, handlowcy, technicy żywienia i gospodarstwa domowego, organizatorzy usług gastronomicznych, organizatorzy agrobiznesu, technicy mechanicy, pracownicy administracyjni, technicy informatycy, technicy mechanizacji rolnictwa, technicy elektrycy, technicy ochrony środowiska, technicy ogrodnicy, technicy rolnicy.

W najlepszej sytuacji na rynku pracy będą absolwenci zasadniczych szkół zawodowych, w tym: robotnicy budowlani; stolarze; operatorzy urządzeń do obróbki drewna; szwaczki; murarze; robotnicy drogowi; ślusarze; rozbieracze/wykrawacze rzeźnicy/wędliniarze; tapicerzy; konserwatorzy budynków; spawacze; brukarze; dekarze; glazurnicy; betoniarze; zbrojarze; kucharze; kelnerzy; kierowcy autobusów; formierze tworzyw sztucznych.

Według prognoz, w najbliższych latach popularnością będą się cieszyć szkoły zawodowe kształcące budowlańców. Przedsiębiorcy szukają już w tych placówkach oświatowych przyszłych pracowników, zanim uczniowie skończą naukę. Praca po tych szkołach gwarantowana. Stąd wzrasta zainteresowanie szkołami zawodowymi, bo ich absolwenci nie muszą martwić się bezrobociem. Jednak według nauczycieli szkoły zawodowe są w odwrocie głównie z powodu ambicji rodziców, którzy postanie tam dziecka traktują jako ujmę na honorze. i ślą go do liceum bez względu na to czy ma w tym kierunku predyspozycje W sytuacji, gdy wszyscy uczniowie znajdą miejsca w liceach, niewiele osób pójdzie do zawodówek czy techników.

Nie tylko zawody budowlane nie są popularne wśród uczniów. Z powodu braku chętnych nie otworzono klas uczących zawodu lakiernika. Nie ma też wielu chętnych do kształcenia się w zawodach blacharza, elektronika, kierowcy autobusu, spawacza ręcznego łukiem elektrycznym, glazurnika, zdobnika szkła. Dziś są to najbardziej poszukiwane na warmińsko-mazurskim rynku pracy.

Patowa sytuacja w szkołach zawodowych zmusza władze samorządowe do ograniczania miejsc w liceach i zwiększenia ich w technikach oraz zawodówkach. Efektem ma być to, iż do liceów nie dostaną się uczniowie z najniższą średnią za egzamin gimnazjalny. Słabsi uczniowie muszą szukać miejsc w technikach i zawodówkach. Na pewno jest to pewna forma nacisku na uczniów, by kształcili się w takiej, a nie innej szkole, ale innego wyjścia nie ma. Szkołom bardzo potrzebna jest aktualna informacja o najbardziej poszukiwanych zawodach na rynku.

Dopóki w sytuacji, gdy wszyscy uczniowie znajdą miejsca w liceach niewiele osób pójdzie do zawodówek czy techników.

Na stałą pracę mogą liczyć nie absolwenci liceów, ale właśnie fachowcy: budowlańcy, spawacze, kierowcy czy mechanicy. Dlatego wielu gimnazjalistów, zaczęło poważnie kalkulować, co im się bardziej opłaca: 4 lata liceum potem studia i niepewna przyszłość zawodowa, czy 3 lata zawodówki i wysoko płatna praca w którymś z deficytowych obecnie zawodów. Są już pierwsze efekty tych przemysleń. Przez ostatnie lata w szkolnictwie zawodowym był zastój, dziś nareszcie coś drgnęło. Młodzi ludzie zrozumieli, że wybrany przez nich zawód budowlańca daje im większą gwarancję zatrudnienia.

Ranking potwierdza dużą popularność wśród uczącej się młodzieży ponadgimnazjalnej zawodów z grupy specjalności, do której to grupy zaliczają się zawody z wykształceniem wyższym. Na drugim miejscu znalazły się zawody wymagające wykształcenia policealnego. Nikła jest obecność w rankingu zawodów z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Z danych uzyskanych ze szkół ponadgimnazjalnych wynika, iż w najgorszej sytuacji na warmińsko-mazurskim rynku pracy będą ludzie bez zawodu, czyli absolwenci liceów ogólnokształcących.

ZAKOŃCZENIE

Mimo wyraźnej poprawy rynek pracy na Warmii i Mazurach wciąż charakteryzuje się nierównowagą między podażą a popytem w przekroju zawodowym. Występuje brak dostosowania rynku pracy i edukacji do zapotrzebowania pracodawców. Większość ludzi młodych nie ma podstaw do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej wyboru przyszłej profesji. A przecież mają oni z czego wybierać.

W województwie, mimo spadku liczby uczniów (niż demograficzny) i placówek oświatowych, jest 594 szkół ponadgimnazjalnych. W tym: 226 szkół średnich zawodowych/techników, 203 liceów ogólnokształcących, 99 zasadniczych szkół zawodowych i 66 liceów profilowanych. Ogólniaki nigdy nie mają problemów ze skompletowaniem klas. Całkiem inaczej jest w technikach i zawodówkach, gdzie każdego roku obserwujemy najwięcej wolnych miejsc. Aby otworzyć zaplanowane klasy, niektóre szkoły muszą stale werbować po kilkadziesiąt osób.

Tymczasem to właśnie absolwenci zasadniczych szkół zawodowych, tak często krytykowanych za niski poziom nauczania, są rozchwytywani. Bo większość młodych ludzi wybrała licea i na rynku pracy zrobiła się luka. Zawodu nie daje ani ogólniak, a tym bardziej liceum profilowane. A pracodawcy właśnie coraz częściej przychodzą do szkół zawodowych i proponują etaty.

Ostatnie lata wyrządziły wiele szkód szkolnictwu zawodowemu. Edukacja potrzebuje przemyślanych i rozsądnych decyzji, ewolucyjnego sposobu wprowadzania zmian.

Zmiana na lepsze wizerunku zawodówki może jeszcze długo potrwać. Stąd istnieje potrzeba nawiązania ścisłej współpracy ze szkołami gimnazjalnymi, zapraszania uczniów tych placówek do szkół zawodowych na lekcje pokazowe. W ciągu najbliższych lat szkoły zawodowe muszą stać się synonimem sukcesu i perspektywicznego myślenia.

Do tej pory kojarzą się one z miejscami dla nieudaczników. Placówki te powinny stać się synonimem sukcesu i perspektywicznego myślenia. Konieczna jest zmiana postaw i nastawienie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, a także rodziców, w kierunku zwiększenia własnej zapobiegliwości w poszukiwaniu pracy.

Kwestią najważniejszą jest uelastycznienie kształcenia zawodowego, zapewnienie szkołom zawodowym możliwości szybkiej reakcji na zmieniający się rynek pracy poprzez stworzenie ram współpracy z Powiatowymi Urzędami Pracy i lokalnym środowiskiem gospodarczym oraz możliwość uruchamiania krótkich i zróżnicowanych form kształcenia zawodowego.

Częstokroć bywa bowiem tak, że szkoły zawodowe są skostniałe w swoich strukturach. Nie uruchamia się w nich nowych kierunków kształcenia, kontynuuje się naukę w zawodach, na które nie ma zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy.

Uczniowie gimnazjów przed podjęciem kluczowych decyzji edukacyjnych rzutujących na ich przyszłość edukacyjną i zawodową powinni mieć możliwość otrzymania porady specjalisty. Doradca zawodowy powinien uświadomić gimnazjalistom, że kształcenie zawodowe to szansa na zdobycie dobrego dobrze płatnego zawodu oraz możliwość rozwijania swoich zdolności i zainteresowań.

Prezentowane studium pozwala wskazać kierunki, w jakich podążają zmiany na rynku edukacji i jakie przeobrażenia społeczne temu towarzyszą. Istotnym zjawiskiem jest chęć zdobywania wiedzy i kształcenia wśród ludzi młodych oraz fakt, że wykształcenie i zdobycie umiejętności okazują się mieć ogromny wpływ na otrzymanie zatrudnienia przez młodych ludzi na trudnym warmińsko-mazurskim rynku pracy.

Monitoring absolwentów szkół ponadgimnazjalnych jest tylko jednym z narzędzi polityki rynku pracy. Uzupełnieniem tego obrazu i materiałem do dalszej analizy, powinna być struktura zatrudnienia, a więc dane dotyczące pracujących na Warmii i Mazurach.

Opracował:
dr Alfred Czesła
socjolog
Wojewódzki Urząd Pracy
w Olsztynie

Akceptował:
mgr Zdzisław Szczepkowski
Dyrektor
Wojewódzkiego Urzędu Pracy
w Olsztynie